

laritate occulta, in qua possunt Episcopi cum suis. Et etiamsi irregularitas proveniat ex bigamia, et homicidio adhuc voluntario, modò non sit notorium, ut ait *Pal. D. 6. p. 7. n. 2.* ex Privilegio Martini V. relato *apud Rodriq. et Spor. l. c. cum Portel.* Qui tamen ait cum eodem *Rodriq.* id intelligi tantum de dispensatione ad Ordines, non ad Prælaturas. Quomodo Regulares possint dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario? Vide dicta *Dub. seq. in fin. n. 396.* Hoc respectu ad subditos, quo verò ad sæculares docent *Spor. Suppl. p. 150. n. 170. cum Suar. Sanch. Bassæo, Sayr. etc. ac Salm. tract. 18. de Privil. c. 4. n. 71. et de Cens. c. 7. n. 63. cum Pell. Lez. Rodr. Henr. etc.* posse Confessarios Regulares dispensare in omnibus irregularitatibus in quibus possunt dispensare Episcopi cum subditis suis, ex Privilegio Bullato Sixti IV, in Bulla quæ Minimis concessa, et confirmato à Julio II. in sua Const. quæ incipit, *Dum ad Sacrum Ordinem,* (ut testatur *Peyrin. ad Const. I. Julii II. §. 22. apud Salm. tr. 18. de Privil. c. 4. n. 171.*) ibi Confessariis illorum concessa est facultas « ab omnibus excommunicatibus, suspensionibus et interdictis, et super quacumque irregularitate ordinaria, tam à jure quam ab homine reservatis, toties quoties opus fuerit absolventi et dispensandi ac vota quæcumque permutandi, sicut potest Diœcesanus. » Hujusmodi Privilegium *Bauny* testatur jam esse in usu, sed *Lezana* de hoc dubitat; ut *Salm. d. n. 171.* dicunt, quòd usus talis Privilegii, cum sit occultus spectando ad forum Pœnitentiæ, nemo testari potest, an sit vel non sit in usu: præterquam quòd addunt Privilegia maximè gratiosa non amitti per non usum, ut aiunt *pro-basse in eod. tr. 18. c. 2. n. 13.* Et etiamsi Minimi illo requirent uti ob non usum, dicunt tamen alios Regulares in Privilegiis communicantes non interdicti ab illis utendis. An verò ex Bulla Cruciatæ possit Confessarius electus dispensare in irregularitatibus ex delicto? Vide *Salmant. c. 7. num. 66.*

DUBIUM IV.

Quæ sint irregularitates ex delicto.

356. Irregularitas ex delicto incurritur I. ob *Baptismum iteratum.* — 357. II. Ob *Violationem censurae.* — 358. Plura notanda. (An autem qui ordinatur ligatus censura, incurrat irregularitatem? Vide dicta l. 6. n. 799. *Dub. 7. vers. Utrum.*) — 359. III. ob *Exercitium actus Ordinis Sacri*, quem aliquis Clericus non habet. — 360. IV. Ob *Malam susceptionem Ordinum.* — 361. Quotupliciter incurritur irregularitas ob furtivam susceptionem? — 362. V. Ob *Crimina infamia et notoria.* — 363. Requiritur notorietas facti, vel juris. Quæ sint crimina et exercitia, quibus annexa est infamia? — 364. Quomodo tollatur hæc irregularitas? — 365. VI. Ob *Homicidium, vel Mutilationem.* — 366. De irregularitate ob *Homicidium voluntarium.* — 367. Hanc irregularitatem incurritur I. Qui occidunt, vel mutilant. — 368. Dub. 1. Quid, si homicidam per-

niteat ante mortem? — 369. Dub. 2. Quid, si unus feriat, sed alii occidant? — 370. II. Incurrunt mandantes, vel consulentes homicidium, vel mutilationem. — 371. Dub. 1. Quid in dubio, an homicidium causatum fuerit ex mandato, sive consilio? — 372. Dub. 7. Quid, si homicida jam erat determinatus ad occidendum? — 373. Dub. 3. Quid, si consulens consilium revocet? — 374. III. Incurrunt omnes cooperantes ad homicidium vel mutilationem, nempe 1. Excitantes. 2. Præhiantes in bello injusto. 3. Ministrantes auxilium. 4. Accusantes, etc. 5. Associantes. — 375. Dub. 1. An incurrant ratihabentes? — 376. Dub. 2. An non impediens? — 377. De irregularitate ob homicidium, vel mutilationem *casualem.* — 378. De mutilatione membrorum. — 379. Dub. 1. Quid veniat nomine *membrorum*? — 380. Dub. 2. An fiat irregularis qui abscindit testiculos? — 381. Et an ab irregularitate propter mutilationem possint dispensare Episcopi? — 382. Plura apud Busemb. et præsertim, an dans potum infirmo, vel eum admoventes incurrat irregularitatem? Vide ib. n. 4. — 383. Si quis dat operam rei licitæ, non fit irregularis nisi apponat negligentiam mortaliter culpabilem. — 384. Hinc excusantur I. Magister, et pater verberans, si, etc. II. Equitans in equo feroci. III. Alens feram ligatam. IV. Reficientes tectum. V. Clericus in sacris, aut Monachus medens sine incisione, vel adustione. — 385. Quid de Clerico Beneficiato medente cum incisione? — 386. Si quis dat operam rei illicitæ, non fit irregularis, si res non est periculosa. — 387. Quid, si periculosa? — 388. Quid, si quis occidat ad defensionem sui vel innocentis? Et quid, si adulter occidat maritum aggressorem? Remissive ad l. 3. num. 398. v. In ordine. — 389. An fiat irregularis occidens ob defensionem libertatis, honoris, bonorum, etc.? — 390. Quomodo tollatur irregularitas propter homicidium? — 391. An Episcopi possint dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario? — 392. Et quid, si homicidium fuerit omnino occultum? — 393. Quid, si homicidium fuerit casuale? — 394. An reputetur casuale homicidium patrum in rixa? — 395. Et quid, si fuerit commissum per defensionem, sed excedendo moderamen? — 396. Quomodo Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate ob homicidium, vel mutilationem cum subditis suis? Et quomodo cum laicis?

356. — « RESP. Prima est, ob iteratum Baptismum serio, et scienter; estque irregularis tam baptizans quam baptizatus; etsi in rebaptizante irregularitas tantum sit partialis, ne clericus ad altiorem Ordinem possit ascendere, neque incurritur, si rebaptizatio sit occulta. *Covar. Tolet. M. Leo. p. 5. s. 356.* Vid. *Bon. d. 7. q. 3. p. 3. Laym. l. 1. t. 5. p. 5. c. 2.* »
Per rebaptizationem occultam non solemnem probabilius non incurritur irregularitas, ut tenent *Salm. c. 8. n. 60.* (licet contrarium teneant *Bon. D. 7. q. 3. n. 1. et 7. Pal. D. 6. p. 16. v. 1. ap. Salm. d. c. 8. n. 60.*) cum *Sylo. Laym. et Con. ex cap. Ex litterarum de Apostat.* ubi, cum de rebaptizato sermo fiat, dicitur: « Ad superiores Ordines promoveri (si publicum est quod proponitur) non valebit, nisi ad Religionem transire voluerit; si verò occultum est, promoveri poterit. » Hinc nota 1. quod irregularitas adversus eum qui scienter rebaptiza-

ur, habetur ex c. 4. *Confirmandum Dist. 50.* adversus autem rebaptizantem habetur tantum ex communi sententia DD. ut testantur *Salm. de Cens. c. 8. n. 59.* Et colligitur ex c. *Ex litterarum*, ubi declaratur irregularis Acolytus assistens rebaptizationi. Rebaptizans vel rebaptizatus ex metu sine intentione, vel sub conditione (etsi temerè et culpabiliter fiat) probabiliter non fiunt irregulares, ut *Pal. l. c. n. 5. Suar. D. 31. sect. 6. dub. 5. Tourn. n. 104. q. 3. et Salm. c. 8. n. 61. cum Nao. Corn. et Aoil. Ignorantia culpabilis tamen hoc non excusat, ex c. Quibus. de Consecr. list. 4. Secus, si inculpabilis; Pal. n. 6. Salm. n. 62. cum Sot. Sayr. etc.* Nota II. quòd est etiam irregularis, qui baptizatur ab hæretico declarato sine ulla necessitate, ut habetur ex cap. *Ventum est. 1. q. Insuper qui differt baptizari usque ad mortis periculum, ex c. Si quis, Dist. 57. Vide Salm. n. 65.*

537. — « *Secunda*, ex violatione censuræ, v. g. si ea inno-
» datus actum aliquem Ordinis solemniter exerceat, nisi invin-
» cibilis ignorantia excuset. *Laym. c. 3.* »

538. — Notandum hic I. quòd qui celebrat innodatus excom-
municatione minori, non incurrit irregularitatem, ex c. *Si cele-
brat. De Cler. exc. min.* Immo nec irretitus excommunicatione
majori, si exerceat actum Ordinum Minorum, adhuc solemniter
et ex officio: ita *Bon. q. 3. p. 5. n. 1. Laym. c. 3. n. 4. Nao. c. 27. n. 242 et 244. Anacl. p. 512. n. 13. et Aoila, Fill. Corn. cum Salm. c. 8. n. 66.* Nec si exerceat actum ordinum majorum, sed non solemniter, id est Diaconatus sine stola, Subdiaconatus sine manipulo; cum tales actus sic exerceri possint etiam à Cantoribus: *Salm. c. 8. n. 68. et Anacl. l. c.* Nec qui canit solemniter Officium, nisi sit Hebdomadarius Capituli, solemniter dicendo Orationem cum *Dominus vobiscum*, quia tale ministerium ex consuetudine à Sacerdotibus aut Diaconis exercetur. Nec qui concionem habet, quia hoc munus de licentia Episcopi potest exerceri etiam à non constituto in Sacris, cum sit actus jurisdictionis, non Ordinis; *Suar. D. 12. sect. 2. n. 4 et Salm. c. 8. n. 69. cum Aoil. Sylo. Sayr. Henr. etc.* Nec qui exercet actum non Ordinis, sed jurisdictionis, scilicet si Episcopus excommunicet, si Parochus assistat Matrimonio; *Anacl. n. 14. et Diana, Aoil. Sylo. Sayr. Henr. etc. cum Salm. c. 8. n. 69.*

Notand. II. ad incurrendam hanc irregularitatem requiri, ut tensus scienter actum Ordinis exerceat, quia illa tantum ob contemptum censurarum imposita est. Episcopus, vel alius Sacerdos censuratum cogens alium ad celebrandum coram se, fit irregularis, c. *Illud. de Cler. exc. min.* Ab hac autem irregularitate tantum Pontifex potest absolvere, vel Episcopus, si sit occulta; et Prælati Regulares cum suis Religiosis, etiamsi sit publica, ut tenent *Bord. Sayr. Corn. Cand. etc. apud Salm. c. 8. n. 72.* Immo etiam cum sæcularibus, ut *Peyr. Fragros. et Ant. à Sp. S. ibid. ex privilegiis Mart. V. et Jul. II.* Notandum III. cum *Cabassut. lib. 5. c. 20. n. 13*, quòd si quis celebrat in Ecclesia polluta, non fit irregularis; fit verò qui celebrat scienter

in loco interdicto, quia jam violat censuras per exercitium Ordinis, ex c. *Is qui 18. de Sent. exc. in 6.* Notand. IV. cum *Anacl. p. 512. n. 16. et Nao. ibid.*, quòd qui ordinatur ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, hæretico, schismatico, aut simoniaco, fit irregularis: argum. ex c. *Quod quidem, et c. Statuimus, 1. q. 1. item ex c. Ordinationes q. 9. et c. 1 et 7. de Schism.* ubi dicuntur hujusmodi Ordinationes indigere dispensatione. An autem incurrat irregularitatem, qui ordinatur aliqua irretitus censura? Vide *l. 6. n. 799. Dub. 3. vers. Utrum.*

539. — « *Tertia*, ob peccatum, quo Clericus seriò et scienter
» actum ordinis sacri, quem non habet, solemniter exercet.
» *Bon. loc. cit. p. 6. Laym. loc. cit. c. 3.* »

Ex hoc capite igitur (ut dicit *Busembaum*) fit irregularis Clericus ministrans scienter, et solemniter in Ordine Sacro, quem non habet, ut ex c. 1 et 2. *De Cler. non ord. min.* Nempe, si non Diaconus canat Evangelium cum stola, etc., vel si non Sacerdos absolvat sacramentaliter, solemniter baptizet, etc. An autem laicus exercens actum Ordinis quem non habet, incurrat irregularitatem? Probabilius negatur juxta dicta de Baptismo. *lib. 6. n. 116. v. Dub. 3.* Qui est ligatus duplici censura, et exercet actum Ordinis Sacri, etsi non incurrat duplicem irregularitatem, incurrit tamen unam duplici æquivalentem, unde in petitione dispensationis id exprimere debet: *Tourn. t. 2. p. 190.* Sacerdos autem simplex excipiendo Confessiones non incurrit irregularitatem, quia hic revera exercet actum Ordinis quem jam habet, licet careat jurisdictione, ut rectè ait idem *Tourn. p. 110.* Unde peccat, sed non incurrit irregularitatem.

560. — « *Quarta*, ob delictum, quo quis malè suscepit Ordines, v. g. in excommunicatione, suspensione, vel ab Episcopo non habente jurisdictionem, vel per saltum (licet hunc suspensum tantum esse, quandiu non ministrat in Ordine per saltum suscepto, satis probabiliter doceant *Avila, Nao. Bonac.*), vel antè legitimam ætatem, vel sine dimissionis, vel furtivè (Episcopo nesciente, nec approbante), et non examinatus. » Vide *Bon. d. 7. q. 5. p. 4.* »

561. — Ex furtiva Ordinum susceptione fit irregularis, I. Qui Ordinem recepit sine approbatione Episcopi; nam is prohibetur ad alium Ordinem ascendere, ex c. 1. *De eo, qui fur. etc.* II. Qui sine dispensatione Episcopi eodem die recipit plures Ordines, quorum unus Sacer est, ex cap. 2. et 3. *eod. tit. III.* Qui post matrimonium contractum ante consummationem Ordinem Sacrum recipit, renitente uxore, ut ex *Extras. Antiquo de Voto.* Alias verò furtivas receptiones Ordinum, quas enumerat hic *Busemb.* dicunt *Suar. D. 42. sect. 3. n. 5. Pal. D. 6. p. 17. n. 1. Saum. 1. 10. c. 8. n. 73. cum Con. et Corn.*, potius inducere suspensionem quam irregularitatem; nihilominus pro absolutione hujusmodi suspensionis, semper recurrendum ad Papam: vide dicta n. 318.

In hac autem irregularitate nequit dispensare Episcopus, si

crimen est publicum, et ipse ante Ordinationem præceperit sub pœna excommunicationis (ut mos est) neminem furtivè accedere, ex c. 1. eodem tit. ut supra; Vid. *Salm. c. 8. n. 75.* Qui insuper dicunt cum *Fragroso*, etc. Regulares posse dispensare etiam cum sæcularibus, sicut in aliis irregularitatibus occultis, ita etiam in hac, ex Privilegio Sixti IV et Julii II. juxta dicta in *Dub. præced. n. 355. in fin.*

362. — « Quinta, propter enormia crimina, si sint notoria et publica, v. g. quæ à jure habent annexam infamiam, ut adulterium, raptus, incestus, perjurium in judicio. »

Hæc irregularitas ex infamia, ut ait *Croix l. 6. n. 512.* potius reducitur ad irregularitatem ex defectu, quàm ex delicto, cum infamia non sit aliud quàm defectus bonæ famæ. Omnes infames irregulares fiunt, ex c. *Infames*, 6. q. 1. Et hoc intelligitur, sive infamia sit ex jure Canonico, sive ex civili. Item sive infamia sit juris, sive facti; quamvis *Bon. cum Azor. apud Salm. c. 8. n. 76.* dicant infamiam facti inducere quidem irregularitatem ad non suscipiendos Ordines, sed non ad ministrandum in susceptis; infamiam verò juris ad utrumque.

363. — Ad incurrendam hanc irregularitatem requiritur, ut crimen cui annexa est infamia, sit notorium notorietate facti vel juris, Facti per publicam famam. Requiritur tamen, prout dicunt *Viva quæst. 9. art. 3. num. 6. cum Castro, Hurt. ac Laym. Garc. et Pignat. apud Croix l. 7. n. 513.* (contra *Suar. Fill.* etc.) ut factum non solum sit publicum, sed etiam notorium; seu ita evidens majori parti vicinæ, seu collegii (ubi ad minus sint decem) ut nulla possit tergiversatione celari. Item ait *Viva ibid.* requiri etiam, ut crimen sit qualificatum, ut hæresis, parricidium, etc.: vel continuatum, ut concubinitus. Infamia autem Juris habetur per confessionem rei in judicio, vel per sententiam Judicis, saltem criminis declaratoriam; ita *Sanch. Dec. l. 2. c. 26. n. 1. Pal. p. 20. n. 3. et Salm. c. 8. n. 82. cum Con. Bon. Avila, Corn. etc.* Crimina autem, quibus de jure annexa est infamia, sunt homicidium, perjurium factum in judicio, hæresis, simonia, sodomia, crimen læsæ Majestatis, adulterium, proditio, rapina, lenocinium, exercitium usurarum, invasio Cardinalium, vel Episcoporum. Item raptus mulierum, seu ad illum cooperatio, duellum, paratio armorum contra parentes, etc. Vide *Salm. c. 8. ex n. 78.* Item exercitium histrionis cum turpibus representationibus, ita ut non fiat sine peccato mortali: non autem macellatoris, carnificis, lictoris et similis generis, cum hæc officia bene exerceri possint sine peccato, ut *Pal. l. c. n. 6. et Salm. n. 84. cum Corn. contra alios.* Præterea hæc notandum, posse etiam incurriri irregularitatem ob infamiam adhuc alienam, prout incurrunt filii eorum qui damnati sunt ob delictum læsæ Majestatis; item filii nati ex matre meretrice, ita filii Hæreticorum (licet hoc neget *Viva Art. 4. n. 6.* sicut negat etiam de filiis illegitimorum cum *Suar. Palao contra alios*), et etiam nepotes per viam masculinam ab iis descendentes;

modò tamen sit notorium parentes fuisse hæreticos, et in hæresi decessisse, ut *Sanch. l. 2. c. 28. n. 7. et Suar. D. 43. sect. 3. n. 1.* Ut autem omnes hi irregularitatem incurrant, opus est, ut nati sint post delictum; ita *Sanch. l. 2. c. 27. n. 14. Less. l. 2. c. 34. n. 121. Pal. p. 19. §. 2. n. 2. et Salm. c. 8. n. 83. cum Bonac. et Henr. (V. Not. XXV, pag. 340.)*

364. — Hæc infamia atque irregularitas, si sit facti, tollitur vel per Baptismum, vel per notoriam facti emendationem, sine dispensatione, ut tenent *Suar. D. 48. sect. 2. n. 6. Pal. l. c. n. 14. et Salm. cum Henr. Bon. Corn. etc.* Et colligitur ex c. *Si duo* 15. q. 6. Modò emendatio, universim loquendo, ut ait *Viva art. 4. n. 6. et Croix n. 517. cum communi*, saltem per triennium perseveret. Si verò sit juris, non tollitur nisi per dispensationem; quamvis *Bon.* teneat hanc etiam tolli per Baptismum, et *Salm. n. 86.* — Hæc improbabile putant.

Episcopus non potest dispensare, ut infamis infamia facti ad Sacros Ordines ascendat: potest tamen, ut in susceptis ministret, si crimina sint minora adulterio, et reus egerit pœnitentiam. Si verò infamia sit per sententiam Judicis, potest ab illo irregularitas tolli per aliam sententiam, qua reo fama restituatur, *Salm. c. 8. num. 87. et Tourn. t. 2. p. 57.* Irregularitas ob crimen parentum, vel ob officium infame tollitur per ingressum in religionem, ut *Salm. ib.* cum *Corn.* Testantur autem *ib. Bordon. et Ant. à S. S.* Regulares ex privilegiis Pii IV et Pii V posse dispensare cum suis subditis in hac irregularitate, sive contracta ante ingressum in Religionem, sive post: item sive infamia fuerit juris, sive facti, nulla excepta.

365. — « Sexta oritur ex injusta mutilatione, vel homicidio, etiam indirectè tantum voluntario; extenditurque ad omnes, qui ad alterutrum, sive in bello injusto, sive extra illud, injustè concurrunt, consulendo, mandando. Mutilatio autem hæc intelligitur, quando à corpore separatur membrum aliquod principale, id est pars corporis, quæ officium per se distinctum habet, v. g. pes, manus, oculus, auris, etc. *M. Leo in praxi p. 3. s. 347. ex Covar. Nao. de Cens. n. 206.* Vide *Bon. p. 8.* » (Ita habetur ex *Clement. unic. De Homic. Et hoc verum est, etiamsi quis mutilet seipsum, ut qui seipsum castraret, c. Si quis abscederit. D. 55. Sayr. Corn. cum Salm. c. 8. n. 18.* Sicut etiam fieret irregularis, qui seipsum culpabiliter deformaret, aut digitum, vel partem digiti sibi abscederet, ut ex c. *Qui partem D. 55. Dicitur*, seipsum, quia secus esset (ut mox dicemus n. 379.) si alter abscederet tibi digitum.) * »

366. — Hæc igitur irregularitas oritur tam ab homicidio voluntario (nimirum cum homicidium sit vel directè volitum in se, vel indirectè in causa, inseparabiliter tamen et proximè cum illo conjuncta, prout est in lethali vulneratione, in porrectione veneni, etc.), quàm ex homicidio casuali indirectè volito, nempe in causa, præviso effectu (non ita autem proximè cum causa conjuncto), et neglecta debita diligentia ad illum impediendum;

Hinc aliqua adnotabimus I. De homicidio *voluntario*. II. De homicidio *casuali*; advertendo, quòd illud quod dicitur de irregularitate ob homicidium, dicitur etiam de irregularitate ob mutilationem voluntariam, sive casualem.

367. — Quoad homicidium voluntarium pertinet, I. incurrunt irregularitatem omnes qui propria actione hominem occidunt, ut patet ex *c. Si quis 1. de Homic. et ex c. 7. Trid. sess. 14.*

368. — Sed hinc dubitatur 1. an si homicidam pœniteat facti ante mortem, incurrat hic irregularitatem? Negant *Salm. c. 8. n. 4. in fn.* quia (ut aiunt) tunc occisori mors illa non est voluntaria in seipsa, sed tantum in causa, quæ cum jam retractata fuerit, ipse non influit amplius moraliter in mortem. Sed veriùs affirmant *Suar. D. 44. s. 3. n. 7. et Viva de Irreg. q. 9. a. 2. n. 4.* Nam in hoc differt causa moralis à physica: qui posuit causam tantum morale, sufficit, ut eam moraliter auferat, ne effectus ei imputetur; hinc mandans homicidium, revocando mandatum ante ejus executionem, bene excusatur ab irregularitate, quia jam desinit moraliter influere. Qui verò posuit causam physicam mortis, nempe vulnus, aut venenum, non excusatur si pœniteat illum, quia causa necessariò pergit influere in mortem. Imò rectè docet *Suar. D. 44. sect. 3. n. 13. in fn.* nec etiam mandantem excusari ab irregularitate, si revocatio mandati casu non perveniat ad mandatarium. Valde probabiliter tamen (ut diximus *n. 40.* et tenent iudem *Salm. c. 1. n. 153. cum Suar. Sayr. Aoila, Corn. etc.* ac consentit ipse *Viva l. c.*) excusabitur ab excommunicatione mandans percuti Clericum; si ante executionem pœniteat ipsum mandati, sive consilii, licet revocatio mandatario non innotuerit, quia cessat contumacia requisita ad censuram incurrendam. Certum autem est, quòd si quis lethaliter quantumcumque vulneret, si mors non sequitur, irregularitatem non incurrit; quia nulla assignatur in jure propter conatum occisionis, sed tantum propter homicidium, aut mutilationem; ita *Suar. D. 44. sect. 2. n. 2. et Salm. l. c. cum Aoila, et Sayr. et aliis passim.*

369. — Dubit. 2. an incurrat irregularitatem, si quis primus lethaliter aliquem percusserit, sed alii postmodum eum peremerint? Affirmant *Fagn. in c. Significasti 18. de Homic.* item *Coarr. et Ugol. ap. Bon. D. 7. q. 4. p. 8. n. 32.* Et inferunt ex dicto *c. Significasti*, ubi Pontifex dixit primum vulnerantem non esse irregularem, si constet vulnus ab ipso inflictum non fuisse lethale; secus ergo, si lethale fuerit. Negant verò *Laym. l. 3. s. 5. tr. 3. p. 3. c. 10. in fn. Bon. l. c. cum Aoila, et Con. item Molina, et Henr. apud Escob. l. 53. n. 311.* Ego autem censeo cum *Esc. n. 312.* revera in prædicto *c. Significasti*, nihil definitum fuisse de hoc casu; ibi enim fuit quidem decisum in casu ibi allato, nempe cum quidam primum ab uno percussus fuisset, deinde ab aliis, et sic decesserit; respondit Pontifex, quòd si constituerit, primum non percussisse lethaliter, eum non esse irregularem. Secus si dubium fuisset, an ex illius percussione, vel aliorum

vulneratus periisset. Nostrum autem casum, nempe quòd primus vulnus lethale inflixerit, sed percussus ab aliis extinctus fuerit, puto à Pontifice fuisse præteritum, saltem non constat fuisse decisum. Hoc tamen intelligendum, si constet primum vulnus non causasse mortem, nec accelerasse, sed eam intulisse secundum vulnus, nempe si caput fuisset confractum, aut cor transverberatum; nam alias in dubio primus non effugit irregularitatem.

370. — II. Incurrunt irregularitatem omnes homicidium mandantes, vel consulentes, ut habetur ex *c. Si quis viduam. D. 50. c. Significasti 18. de Homic. et c. Sicut 6. §. verò, eod. tit.* Hoc tamen non currit, si mandans, vel consulens non influxerit in homicidium, nimirum (ut dicunt *Sanch. Dic. l. 1. c. 10. n. 44. et Viva q. 9. a. 2. n. 6.*) si constet homicidium ex alia causa accidisse; vel si ipsemet hoc asserat, sitque fide dignus; nam alias, ut bene advertit *Sanch.*, non est ei credendus.

371. — Sed dubit. 1. an mandans vel consulens censendus sit irregularis, in dubio, an mandatum vel consilium fuerit vel non efficax causa homicidii? Prima sententia communior, quam tenent *Sanch. l. 1. c. 10. n. 42. circa fn. cum Salas, Pal. D. 6. p. 3. n. 8. cum Nav. et Salm. c. 7. n. 45. cum Con. Sayr. Aoila, et Corn.* affirmat, tum quia possidet mandatum sive consilium, usquedum probetur oppositum; unde sicut in foro externo hi damnarentur jam ut irregulares, ita censendum in interno, qui externo conformari debet, semper ac Externus non utitur falsa presumptione; tum quia ratio textûs in *c. Ad audientiam*, nempe quòd in dubio homicidii tutior pars eligenda est, ut si fortè postmodum certè innotescat homicida, evitentur indecentia et scandalum, comprehendit tam homicidam quàm mandantem aut consulentem. Secunda verò sententia, quam tenent ut probabilem *Dian. p. 11. tr. 6. r. 42. Spor. t. 2. p. 130. n. 129. et Tamb. l. 10. de Cens. tr. 4. c. 5. n. 11.* negat, quia (ut aiunt) irregularitas non incurritur nisi expressa sit in jure, jura autem loquuntur de iis qui certè sunt causa homicidii mandando vel consulendo, vel qui dubiè homicidium committunt, non autem de iis qui tantum dubiè ad illud concurrunt. Unde sicut non incurreret irregularitatem mandans sive consulens homicidium, nisi hoc in textibus supra allatis esset expressum, ita alii Canones, qui damnant percutientes, etiam in dubio an ex eorum percussione mors secuta fuerit, non extenduntur ad mandantes et consulentes in dubio concursus. Ad primam autem rationem responderi posset id quòd dicitur circa obligationem restitutionis, vide dicta *l. 3. n. 562. ex D. Th. et aliis.* Secundæ verò rationi respondetur, quòd in pœnis, et præsertim in irregularitatibus (juxta dicta *n. 346.*) non fiat ob identitatem rationis extensio de casu ad casum. Unde non videtur hæc secunda sententia dicenda improbabilis.

372. — Dubit. 2. an is incurrat irregularitatem qui movet homicidam jam determinatum ad occisionem, ut citius eam exequatur? Negat *Hurt. cum aliis ap. Vivam q. 9. a. 2. n. 7.* quia hic

non influeret simpliciter in homicidium. Sed communiter et rectè affirmant *Bon. D. 7. q. 4. p. 8. n. 28. Pal. p. 15. §. 2. n. 6. et Salm. c. 8. n. 13. cum Aoila, et Corn.*, quia revera iste jam directè est causa illius homicidii eo tunc patrati.

375. — Dubit. 3. an consiliator homicidii excusetur ab irregularitate, si ante executionem consilium revocet? Negant *Nao. c. 27. n. 353. et Bon. D. 6. p. 8. n. 20. cum Azor. et aliis*, quia consilium adhuc revocatum semper influit. Affirmant verò *Suar. D. 44. s. 3. n. 13. cum communi, ut asserit Syloest. v. Homicidium, n. 13. Fill. tr. 20. n. 34. item P. Nao. Aoila, Sayr. Salas, et Ugol. ap. Bon. l. c.*, quia, ut consulens excusetur, sufficit ut sicut consulendo moraliter influxum posuit, ita, consilium revocando, influxum moraliter auferat (modò intelligitur revocatio perveniat ad homicidam); tunc enim homicidium potius imputatur malitiæ executoris, quam consilio suadentis. Sed juxta dicta *l. 3. n. 55g.* dicimus, quòd si consilium fuerit duntaxat falsum, vel datum auctoritativo modo, revocans illud non fit irregularis; secus si consulens insinuavit motivum, vel modum occidendi; tunc enim probabilius incurrit irregularitatem, quia motivum aut modus semper influere pergunt. Hoc tamen non obstante secundam sententiam non puto improbabilem. Vid. *d. n. 55g.*

374. — III. Incurrunt irregularitatem omnes qui voluntariè cooperantur ad homicidium, vel ut illud celerius, audacius, aut securius fiat, ut communiter docent *Pal. D. 6. p. 15. §. 2. n. 6. Bon. D. 7. q. 4. p. 8. a. n. 28. Tamb. de Cens. c. 15. §. 7. n. 26. cum Sayr. Præp. et Ugol. et Salm. c. 8. n. 13. cum Corneio, et Aoila, ex c. Sicut, §. Qui verò, et §. Clerico, de Homic.* Hinc fiunt irregulares 1. Omnes qui ad homicidium se excitant, quamvis unus solus occidat. 2. Omnes qui præliantur in bello injusto, si aliquis in eo occidatur, etiamsi hoc non intendant; tunc enim saltem incurrunt irregularitatem homicidii casualis. 3. Omnes qui ministrant arma aut pecunias ad homicidium, aut bellum injustum patrandum. 4. Omnes qui injustè accusant, aut testificantur, aut judicant ut homo occidatur. 5. Omnes qui associantur occisorem, animum augendo; ita communiter *Viva q. 9. ar. 2. n. 3. Tamb. l. c. et Salm. c. 8. n. 14. cum Bon. Aoila, Giball. et Corn.* Quapropter dicit *Tamb. l. c. n. 28. cum Sayr. Præp. et Ugol.*, quòd si in rixa te ostendas amico rixanti, jam eris irregularis, si ille occidat: quia tua præsentia jam animum augeat. Additque cum *Præpos.* non posse approbare opinionem *Aoila, Henriq.*, et aliorum dicentium excusari ab irregularitate patrem associantem filium rixantem, ne filius periclitetur, si filius alterum occidat. Subdit *Viva q. 9. ar. 2. n. 8. cum Aoila*, fieri etiam irregularem, qui suadet amico, ut inimicum occidat, vel se exponat probabili periculo mortis, si postea ipse amicus occidatur. Vide *num. 387. ibi infra.*

375. — Dubit. 1. an incurrat irregularitatem qui rati habet homicidium suo nomine patratum? Affirmant *Nao. cap. 27. num. 233. atque Mol. Sylo. etc. ap. Salm. c. 8. n. 11*, quia (ut aiunt) rati

habentes æquiparantur mandantibus; ideo in *c. Cum quis, de Sent. exc. in 6.*, rati habentes percussionem Clerici suo nomine factam, jam incurrunt excommunicationem. Sed verius, et communiter negant *Suar. D. 44. s. 3. num. 24. Bonac. D. 7. q. 4. p. 8. n. 42. Salmant. c. 8. n. 12. cum Corn. Diana, Giball. Vill. et Leand. ac Escob. l. 53. n. 288 et 289. cum Con. Aoila, Cov. Sayr. et Henr.* Ratio, quia nullibi habetur in jure, rati habentibus impositam esse irregularitatem. Rati habitio autem æquiparatur mandato quoad culpam, non autem quoad pœnam, nisi in jure sit expressum, prout expressum est de rati habentibus Clerici percussionem respectu ad excommunicationem, non autem irregularitatem incurrendam.

376. — Dubit. 2. an incurrat irregularitatem qui valens homicidium impedire, culpabiliter non impedit? Si is tantum ex caritate tenetur impedire, certum est apud omnes non incurrere, esto ex odio non impediatur; ita communiter *Suar. D. 45. s. 4. n. 3. Bon. D. 8. q. 4. p. 8. n. 37. et Salm. c. 8. n. 39. cum Aoila, Sayr. Fill. Giball. Henr. Con. etc.* Dubium fit an incurrat, qui tenetur impedire ex justitia ratione pacti vel officii; nempe si sit medicus stipendio conductus, advocatus qui teneatur reum tueri, custos viarum, pater, tutor, dominus, aut maritus qui tenetur uxori alimenta præstare? Prima sententia negat talem incurrere, et hanc tenent *Roncag. cap. 3. q. 3. p. 116. v. Non pauci, Hurtad. D. 2. Diff. 9. num. 34. Turr. D. 63. dub. 3. Diana p. 4. tr. 2. R. 7. cum Vasquez et Tamb. item Præp. Leand. et Giball. ap. Salm. c. 8. n. 41. et probabilem videri aiunt Pal. D. 6. p. 15. §. 7. n. 2. et Escob. lib. 53. n. 315.* Ratio, quia aliter judicandus est qui positivè influit in homicidium, quam qui homicidium non impedit. Secunda verò sententia affirmat, et hanc tenent *Nao. c. 27. n. 231. Suar. D. 46. s. 4. n. 5. Pal. l. c. n. 2. Bon. l. c. Tol. l. 1. c. 83. n. 4. Tourn. t. 2. p. 95. Escob. l. c. cum Man. et Henr. ac Salm. c. 8. n. 42. cum Aoila, Sayr. et Corn.* Ratio, quia omittens defendere, cum possit, quem ex justitia defendere tenetur, censetur verus homicida, cum ipse, si non physicè, moraliter tamen influit in homicidium. Hæc sententia est quidem communior et probabilis, sed non minus probabilis mihi videtur prima; cum enim irregularitas debeat esse in jure expressa, rectè dicit *Ronc.* ex *S. Canonibus* non satis constare hujusmodi non impediens, moralem tantum causam præbentes, incurrere irregularitatem, sed solos occidentes, mandantes, consulentes, omnesque positivè in homicidium influentes. Iidem autem *Tourn. et Escob. ll. cc.* excusant ab irregularitate, qui omittunt impedire, non jam studiosè, ut homo occidatur, sed tantum ex timore vel negligentia; idque rectè inferunt ex *c. Quæsitum, de Pœn. et rem. ubi Parentes*, ex quorum culpa filii in cunis perierint, censentur irregulares, si studiosè neglexerint suffocationem impedire, non tamen si ex ipsorum incuria filii mortui fuerint.

377. — Hæc quoad homicidium voluntarium; quod verò ad homicidium casuale spectat, incurritur irregularitas etiam ab eo

qui periculum mortis prævidet. ex aliqua sua actione. et negligit culpabiliter illud præcavere; ita *Pal. D. 6. p. 15. §. 5. art. 3. et Salm. c. 8. n. 29. cum Aoila, Coo. et Henr.* ac aliis passim, ut patet ex *Clem. Si furiosus, de Homic.* Dicitur culpabiliter, nam ad incurrandam irregularitatem ex delicto, requiritur culpa lata, quæ peccatum mortale supponit, ut communiter docent *Bon. D. 7. q. 4. p. 7. in fin. Pal. D. 6. p. 15. §. 4. in fin. Suar. D. 45. sect. 5. n. 8. Tourn. t. 2. p. 97. R. 2. Conc. t. 10. pag. 490. n. 7. Salm. c. 8. n. 30. cum Aoila, Sayr. et Corn. ac Vioa qu. 9. ar. 2. nu. 10 cum Cajet. Arm. etc.*

578. — « 1. Non fit irregularis, qui in rixa præscindit alteri » digitum, pollicem, unguem, dentes, barbam, capillos, labia, » nasum, auriculam (id est, cartilaginem quæ tantum deservit » ad ornatum, et tutelam auris); quia non sunt propriè membra, » v. gr. digitus est pars tantum, et officium membri, *Aoila, et alii 8. cum Dian. p. 4. t. 4. R. 26. Item M. Leo l. c. ex Glossa » c. ult. de hom. in 6. et L. Quæritur, Herm. 10. L. Non sunt 14. » §. Partus, ff. de Statu Hom. »*

579. — Incurritur igitur irregularitas etiam ob mutilationem membri, ut habetur in *c. Significasti de Homic.* et in *Clem. Si furiosus eod. tit.* Sed dubitatur 1. quid veniat nomine Membri? Prima sententia, quam tenent *Suar. D. 44. sect. 2. n. 7 et 8. ac Sotus, Caj. Arag. etc. ap. Salm.* dicit intelligi non solum oculum, manum, etc., sed etiam nasum, digitos, et auriculam, quia per horum abscissionem jam aufertur (ut aiunt) corporis integritas. Sed communissimè, ac probabilius *Bon. q. 4. p. 8. n. 3. Pal. D. 6. p. 15. §. 1. n. 4. Conc. c. 10. p. 489. n. 4. Habert. c. 7. q. 566. Tourn. t. 2. p. 70. v. Ex quibus, Cab. l. 5. c. 20. n. 9. cum Nao. ac Aoila, et Salm. c. 8. n. 22. cum Val. Coo. Sayr. Diana, Hurt. Gob. etc.* dicunt nomine Membri intelligi tantum partes illas corporis quæ proprium officium habent ab aliis divisum, ut oculus ad videndum, manus ad agendum, pes ad ambulandum, etc. Hinc probabilius dicunt *Pal. et Tourn. ll. cc. et Salm. n. 24. cum Aoila, Coo. Sayr. Corn. etc.* non incurrere irregularitatem qui amputaret auriculam, quia ea ablata non tollitur omne officium audiendi: nec qui dentes evelleret; quia non sunt membra, sed instrumenta maxillarum ad cibos mandendos, ut *Bon. n. 2. Pal. nu. 4. et Salm. d. n. 24. cum Sayr. Diana, et Giball.* Et tantum minus qui capillos, aut barbam abscederet. Item nec qui aufert alteri digitum, quisque sit, ut *Bonac. Pal. Tourn. Salm. ll. cc. cum Val. Aoila, Coo. Sayr. Hurt. Corn.* et aliis communissimè. Nec obstat textus in *6. c. Qui partem. D. 55.* ubi declaratus fuit irregularis qui sibi ipsi digitum vel partem digiti abscedit; nam respondetur cum *Tourn. et Habert.* illi non fuisse irregularitatem impositam ob solam mutilationem, sed ob pravam voluntatem, quæ sibi causa fuit (ut ibi dicitur) ferrum injiciendo.

580. — Dubit. 2. an sit irregularis qui abscedit testiculos alterius? Negant *Bon. Hurt. Aoila, Corn. apud Salm. c. 8. n. 23.* quia (ut dicunt) illi non sunt membrum, sed pars membri. Sed

probabilius affirmant *Ronc. c. 3. q. 3. Pal. D. 6. n. 15. §. 1. n. 4. et Salm. l. c. Diana. p. 9. tr. 7. R. 11.* (quamvis aliis oppositum dixerit) quia testiculi jam propriam operationem habent, nempe efformandi semen aptum ad generandum (intellige, id tamen, si abscissio injustè fit.) Secus verò si unus tantum testiculus auferatur, quia unus non habet officium ab altero diversum, cum uterque ad eandem operationem concurrant. Fieret verò irregularis, ut rectè dicunt *Pal. d. n. 4. Tourn. Habert. Conc. et Salm. ll. cc. cum Sayr. et Bon.* qui mulieri unam mamillam abscederet, quia unaquæque mamilla proprium officium habet. Idem docent *Suar. et alii ap. Vioam,* de abscissione dimidiæ manûs; sed contradicit *Tourn. p. 69. v. Resp. Partes,* quia in *c. de Cler. ægrot.* qui duos digitos cum medietate palmæ amisit, non dicitur mutilatus. sed debilitatus: communiter autem dicunt *Nao. c. 27. n. 223. Cabass. l. 5. c. 20. n. 9. cum Suar. Con. et Aoila, Salm. c. 8. n. 25. cum Soto, Bon. Coo. Sayr. etc. Aoila, ac Croix l. 7. n. 487. cum Suar. et Sylvo (contra Caj. etc.)* et probabile putat *Ronc. l. c.* non esse irregularem qui alterius membrum debilitaret, adhuc taliter ut redderet eum ineptum ad officium suum. Imò etiam si mortuum relinqueret, ut dicunt *Pal. §. 1. n. 5. et Nao. Coo. etc. apud Salm. n. 26.* Sed huic valde probabiliter contradicunt *Suar. D. 44. sect. 2. n. 11. Cabass. l. c. Conc. p. 490. n. 5. et Salm. n. 27. cum Corn. etc.* quia tale membrum, licet secundum apparentiam non sit mutilatum, reipsa tamen ablatum censetur, cum non sit amplius animatum, et continuatum cum aliis membris. Unde probabiliter à converso inferunt *Salm. n. 27.* non esse irregularem qui tale membrum omnino exsiccatum abscederet, quia talis non esset mutilatio formalis.

581. — In hac autem irregularitate propter mutilationem bene possunt dispensare Episcopi, si sit occulta, ex facultate Tridentini in *c. 6. Licet, sess. 24. de Ref.* ubi tantum excipitur irregularitas ob homicidium voluntarium, ut communiter docent *Suar. D. 44. sect. 2. n. 4. Pal. l. c. n. 3. Bon. ult. n. 11. et Salm. c. 8. n. 28. cum Fill. Aoila, Corn. Diana, Gob. Villal. etc.*

582. — « 2. Nec fit irregularis, qui excecavit hominem solo » visu privando, non autem oculum extrahendo: nec qui debilitat tantum membrum, et non abscedit, quia non est mutilatio. *Dian. p. 4. t. 4. R. 26. ex Megal. etc.*

« 3. Quando plures (non ex consilio, sed in rixa) unum percussant, et unus lethale vulnus infligit, ex quo moritur, si constet quis hoc fecerit, hunc solum fieri irregularem docent *Sayr. et alii 5. cum Diana p. 2. t. 15. R. 18. contra Aoil. Suar. etc.*

« 4. Qui infirmo bona fide dat aliquid, v. gr. cibum, vel potum; » vel eum movet, vel de lecto in lectum transfert, aut aliud circa eum operatur, ex quo mors, vel ejus acceleratio præter intentionem sequatur, non fit irregularis, nisi intervenerit lata culpa. » *Aoila, Fill. et alii 4. cum Diana p. 5. t. 3. R. 17. ubi ex Bon. etc.* » notat Sacerdotibus et religiosis circa moribundos licere eadem » quæ laicis. * (Ita etiam comm. *Tourn. p. 97. R. 2. Conc. p. 490.*

» n. 7. *Elbel p. 472. n. 171. cum Fill. et Aoil. ac Salm. c. 8. n. 33.*
 » cum *Corn. et Pelliz.* Sic etiam non fit irregularis Sacerdos ju-
 » bens fieri abscissionem membri præscriptam à Medico, modò
 » ipse non exequatur; *Cabass. l. 5. c. 19. n. 22.* Imò multùm
 » probabiliter *Conc. p. 501. n. 20.* eximit ab irregularitate qui ad-
 » juvaret Chirurgum congruè mutilantem ægrotum. An verò fiat
 » irregularis qui facit ista, ut infirmus citiùs moriatur? Affirmant
 » *Coo. Nao. etc.* Sed negant *Pell. et Con.* ac meritò probabile pu-
 » tant *Salm. ibid.* quia licèt adsit peccatum grave, deficit tamen
 » actio externa graviter injusta. Hinc mihi videtur utendum dis-
 » tinctione qua usi sumus in obligatione restitutionis, juxta dicta
 » *l. 3. n. 551;* spectandum enim an apponatur, vel non, diligentia
 » sufficiens ad mortem infirmi præcavendam. Certè autem fit ir-
 » regularis qui temerè remedium præberet ex quo mors notabiliter
 » acceleraretur; *Salm. l. c.* semper tamen ad irregularitatem ex
 » delicto requiritur culpa lata cum peccato mortali, ut *Salmant.*
 » *Tourn. Conc. et alii comm. citati num. 348 et 377.*

« 5. Qui amicum bono animo comitatur, ne periclitetur in rixa,
 » non fit irregularis, etsi amicus occidat alium. *Avila, Henr. etc.*
 » cum *Dian. p. 4. t. 2. R. 17.* Limitat autem *Præp.* nisi sua præ-
 » sentia animaverit ad occidendum. (*Vide n. 374.*)

« 6. In bello injusto, si vel unus occidatur, totus exercitus fit
 » irregularis, saltem si aliqua ratione sit cooperatus; *Bon. q. 4.*
 » *p. 4. n. 3.*

« 7. Irregularis fit, qui procurat abortum fœtùs animati anima
 » rationali; secus, si animatus non sit, *C. Majores. 32. q. 2. Bon.*
 » *l. c. p. 8. n. 27. Con. etc.*

« 8. Qui dans operam rei licitæ (imò, secundùm multos, etiam
 » illicitæ) sufficientem diligentiam adhibuit, ne ex ea homici-
 » dium sequeretur, et tamen secutum est, non est irregularis ob
 » defectum voluntarii; secus tamen, si dictam diligentiam omisit
 » omissione mortali. *Bon. q. 4. p. 7. Less. l. 2. c. 9. dub. 15. etc.*
 » Alii tamen dicunt, quòd dans operam rei illicitæ, ex quavis
 » culpa, etiam levissima, incurrat hanc irregularitatem. *Panorm.*
 » *Coo. M. Leo p. 3. s. 354.* »

383. — Distinguendum igitur, si quis dat operam rei licitæ, et
 debitam adhibet diligentiam ne homicidium sequatur, non incur-
 rit irregularitatem, si mors accidat; ita comm. *Pal. D. 6. p. 14.*
 §. 4. n. 7. *Bon. D. 7. q. 4. p. 7. n. 8. Conc. t. 10. p. 490. n. 7.*
Tourn. t. 2. p. 96. concl. 1. Salm. c. 8. n. 30. et alii passim cum
D. Th. 2. 2. q. 64. art. 8. ad 3. ubi: « Secundùm Canones impo-
 » nitur pœna his qui casualiter occidunt, dantes operam rei illi-
 » citæ, vel non adhibentes diligentiam debitam. » Et patet ex
 c. *Is qui, c. Sæpe, et c. Si duo fratres. Dist. 50.* item ex c. *Joannes,*
 c. *Dilectus,* et c. *ult. de Homic.* Secus verò si omitteret sufficien-
 tem diligentiam, colligitur ex c. *Presbyterum,* et c. *Ad audien-*
tiam, de Homic. Quia, cum quis negligenter se habet in præca-
 vendo homicidio quod timet, indirectè jam vult illud in causa.
 Dicitur, *sufficientem diligentiam,* quia non requiritur diligentia

summa, sed satis est illa, qua vir prudens uteretur juxta rei qua-
 litatem; ut rectè dicunt *Salm. l. c. cum Caj. et Corn.* Et contra,
 ad irregularitatem incurrendam non sufficit quævis negligentia,
 sed requiritur illa quæ ad peccatum mortale pertingit ut commu-
 niter docent *Suar. D. 45. sect. 5. n. 8. Bon. l. c. in fin. Pal. §. 4.*
Conc. l. c. Cabass. l. 5. c. 20. n. 10. Tourn. p. 97. R. 2. Syloius 2.
 2. qu. 64. art. 8. *Concl. 3. cum Soto, et Bann. Salm. d. n. 30. in*
fin. cum Sayr. Corn. et Avila, ac Diana p. 2. tr. 2. R. 21. cum Fill.
 et communi, ad incurrendam enim quamcumque irregularitatem
 ex delicto omnino requiritur culpa gravis, ut probat *Cabass. l. c.*
ex c. Quæsitum de Pœn. et c. fin. de Hom. in 6. V. dicta n. 348
et 377.

384. — Hinc non fit irregularis I. Magister qui discipulum
 moderatè verberat (et idem de Patre respectu filii), si casu ex
 percussione mors discipuli sequatur, ut *Conc. d. n. 7. et Salm.*
c. 8. n. 31. Secus, si graviter excederet, ut patet ex c. *Presbyter.*
de Homic. et c. ult. eod. tit. in 6. II. Qui equitando in equo feroci
 puerum occiderit; *Conc. ib. et Bon. n. 23. cum Mol. Sayr. et Ugol.*
ex c. Dilectus 1. de Homic. III. Qui feram sive canem ferocem
 alit, et custodit in occulto, si casu fera ruptis vinculis hominem
 occidat; secus si teneret in via, ubi fera aliis nocere posset, vel
 si illa ex ejus incuria esset soluta; *Salm. c. 8. n. 31. cum Coo. et*
Corn. IV. Qui reficiendo tectum, tegulas et lapides mittit,
 præmonens transeuntes ut se caveant; secus si non moneat,
Salm. l. c. V. Medicus, si casu infirmus ex pharmaco præstito
 decedat sine gravi Medici negligentia, ut ex c. *Ad aures, de*
atate, et qualit. ord. Et hoc adhuc si sit Clericus aut Monachus,
 modò 1. sit peritus; nam aliàs non effugeret irregularitatem, si
 temerè vel contra præceptum Medici præberet remedium, ex
 quo mors aut ejus notabilis acceleratio eveniret, ut rectè dicunt
Salm. c. 8. n. 33. in fin. Tourn. to. 2. p. 84. et Bon. D. 7. q. 4.
p. 5. num. 4. cum Mol. Sayr. Henr. et communi. (Secus si bona
 fide daret aliquid infirmo ad ejus remedium vel levamen, ut *Bon.*
p. 7. n. 12. et Salm. ib. cum Corn. et Pelliz. vide dicta n. 382.
v. 4. Qui infirmo). Modò 2. Clericus medeatur sine incisione,
 vel adustione, alioquin, cum id expressè vetetur Clericis in
 Sacris et Monachis, sub pœna irregularitatis in c. *Sententiam,*
Ne Clerici, vel Monachi, jam fiunt irregulares, si ex tali inci-
 sione vel adustione mors sequatur, secus si eveniret aliunde,
 nempe ex vi ipsius morbi, vel ex alia causa, ut dicunt *Pal. D. 6.*
p. 15. §. 4. n. 8. in fin. et Salm. c. 8. num. 32. cum Avila, Corn.
et Henr. Si tamen alius peritus absit, bene poterit tunc Clericus
 aut Monachus sine peccato et consequenter sine periculo irregu-
 laritatis incisionem aut adustionem adhibere, ut communiter
 docent *Pal. Tourn. cum Mol. et Salm. ll. cc. cum Avila, Henr.*
et Corn.

385. — An autem Clericus Beneficiatus medendo cum inci-
 sione præter necessitatem, si æger ex illa moriatur fiat irregu-
 laris? Affirmant *Nao. Panorm. etc. apud Tourn. p. 84,* quia

(ut aiunt) id quod prohibetur Ordinatis in sacris, interdicitur etiam Beneficiatis. Sed verius id negant *Bon. q. 4. p. 5. n. 4. cum Mol. et idem Tourn. cum Pontas, et Giball.* tum quia regula p̄ æfata supponitur ab adversariis, sed nullo jure satis probatur; tum quia in præfato textu, *Sententiam*, tantum de constitutis in Sacris fit mentio; pœnæ autem non sunt extendendæ de casu ad casum in jure non expressum. Et quamquam de negotiatione, et ludo sub nomine *Clericorum*, non tantum constitutos in Sacris venire, sed etiam Beneficiatos diximus *l. 3. n. 831 et 895*, tamen cum in hoc casu prohibitio facta sit speciatim Subdiaconis, Diaconis et Sacerdotibus, non comprehendantur minores his, quicumque illi sint.

586. — Si quis verò dat operam, rei illicitæ, et ex ea mors alterius sequatur, communis est sententia, quòd si opera illa non est illicita, quia periculosa, sed ex alia causa, peccat quidem, sed non incurrit irregularitatem, modo sufficientem diligentiam adhibuerit ad mortem vitandam; putà si quis cæderet arborem in solo alieno, et merè fortuito hominem occideret; vel si induceret alium ad furandum sine periculo, et casu ille occidatur, ac similia. Ratio, quia tale homicidium tunc non esset illi voluntarium, neque directè, cum non sit intentum, neque indirecte in sua causa, cum talis actio non sit per se periculosa; jura enim irregularitatem statuunt ex homicidio intendunt punire verè delinquentes homicidii culpa; illa autem actio, licèt sit mala, non tamen est malitia homicidii; nam ut bene docet *D. Th. 1. 2. q. 76. art. 3.* ignorantia invincibilis circumstantiæ peccati excusat quidem à speciali ejus malitia, etiamsi opus ipsum peccatum sit; ita communissimè *Suar. D. 45. s. 6. n. 9. Sotus de Just. l. 5. q. 1. art. 3. Navarr. c. 27. n. 221. Pal. D. 6. p. 15. §. 4. n. 5. Conc. p. 491. n. 8. Tourn. t. 2. p. 99. Escob. l. 53. n. 300. cum. Cov. Val. et Henr. ac Salm. c. 8. n. 34. cum Corn. Avila, et Sayr. contra Palud. Gabr. et alios paucos apud Suar. l. c. n. 1.* qui citant pro se *D. Th. in 2. 2. qu. 64. ar. 8.* sed non bene, nam licèt S. Doctor ibi dicat dantem operam rei illicitæ non evadere homicidii reatum, tamen id apertè intelligit de re illicita ob periculum homicidii, ut patet in *resp. ad 1 et 2. lib.* Nec obstat quod in *c. Clerico jacente, et c. Eos verò D. 50.* declarantur irregulares casu occidentes vel mutilantes; et tantum in jure excipiuntur qui dant operam rei licitæ, ut habetur in *c. Joannes, et c. Dilectus, et c. ult. de Homic.* Ergo qui dat operam rei illicitæ ex qua mors sequitur, jam fit irregularis. Nam respondetur quòd Canones hi semper intendunt loqui de homicidio directè vel indirectè voluto, ut colligitur ex *Clem. unic. de Homic.* ubi ideo excusatur exercens opus licitum, quia homicidium non est ei voluntarium; unde semper ac homicidium est alicui omnino involuntarium, non imponitur ei irregularitas, quamvis operam rei illicitæ ipse navet.

587. — Dubium majus est, an incurrat irregularitatem qui dat operam rei illicitæ quomodocumque periculosæ, si ex ea

mors sequatur? Adest duplex probabilis sententia. Prima affirmat, quam tenent *Suar. D. 45. sect. 6. n. 9. Nav. c. 27. n. 237. Tolet. l. 1. c. 77. n. 7. et 8. Conc. p. 491. n. 8. item Sayr. Avila, Mol. et Ugol. ap. Bon. D. 7. q. 4. p. 7. n. 9. et Sotus Cordub. Castro, Fernand. etc. ap. Dian. p. 4. tr. 2. R. 20.* Et probant ex *c. Tua nos 19. de Homic.*, ubi quidam Monachus incidens apostema cujusdam mulieris, licèt fuisset peritus, et mulier ex sua incuria postea decessisset, tamen fuit declaratus delinquens, dixitque Pontifex: « Post satisfactionem condignam cum eo misericorditer agi possit, ut Divina valeat celebrare. » Quæ verba, ut aiunt *Fagnan. in d. c. et Suar. l. c.* secundum communem intelligentiam significant necessariam fuisse dispensationem. Ex hoc igitur textus generalis fit regula, quòd ex actione injustè periculosa, quoties sequitur homicidium, etsi casuale, inducatur irregularitas. Secunda verò sententia probabilior, quam tenent *Pal. D. 6. p. 15. §. 4. n. 5. Tourn. t. 2. p. 99. v. Dixi, Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 10. n. 4.* (qui tutam vocat) *Sporer t. 2. p. 133. n. 139. Tamb. de Homic. c. 15. §. 2. num. 12. Elbel. t. 2. p. 467. n. 189. cum. Sayr. et Gutt. Bonac. loc. cit. cum Salon. Salm. c. 8. n. 38. cum Henr. etc. ac Diana l. c. cum Con. Hurt. Præp. Sa, et Tann. dicit*, quòd si opus sit ita periculosum, ut ex eo frequenter mors sequatur (ut esset admovere ignem bombardæ ubi est frequentia hominum, aut pugnare in bello, aut inducere alterum, ut temerè se exponat periculo mortis, prout probabilius sentit *Bonac. num. 17. cum Suarez, etc. ac Vio. cum Av. vid. num. 374.* contra aliquos) tunc incurritur irregularitas, quamvis omnis adhibeatur diligentia ne mors sequatur, quia (ut bene ait *Tourn.*), cum opus sit de se proximè periculosum, nulla diligentia potest non periculosum fieri. Secus si opus rarò sit mortis inductivum, et debita diligentia apponatur ne mors eveniat; quia tunc (ut diximus) homicidium non est voluntarium, neque in se, neque in causa; cum enim opus non sit proximè periculosum, posita diligentia, satis excusatur à malitia homicidii.

Ad textum autem oppositum in *d. c. Tua nos*, respondent *Sotus de Just. l. 5. q. 1. art. 9. et Less. l. 2. c. 9. n. 105.* ibi Monachum minimè fuisse declaratum irregularem; sed hæc responsio mihi non satisfacit, nam verba textus supra allata, verius significant jam irregularitatem incurrisse, ac facilius cum eo dispensandum, et sic explicat Auctor argumenti, dicens ibi: *Sed cum eo misericorditer dispensari potest*; et ita etiam communiter alii, ut testatur *Suar.* Melius respondetur cum *Pal. Bon. et Salm.* casum illum esse particularem in jure (prout etiam est casus de mandante verberationem, si mandatarius casu postea occidat ex *c. ult. de Homic. in 6.*) Præterquam quòd dicimus cum *Salm.* quod talis Monachus jam aliunde esset irregularis, quia exercuerat chirurgiam cum incisione, ut idem *Innoc. III.* declaraverat in *c. Sententiam Ne Cler. vel. Mon.* tum propter indecentiam, tum quia talis ars est de se maximè periculosa mortis; unde potius Constitutio illa fuit declaratoria, quam novum jus constituens.

Neque obstat alius textus in *c. Contineb. de homic.*, ubi damnatus fuit ut irregularis quidam Diaconus qui ferendo latenter fallacem, et cum altero ludendo fuit causa, ut hic eum amplexans à falce feriretur, et mortem subiret. Nam respondetur cum *Gloss. ib. v. Romani*, et *Suar. D. 45. sect. 5. n. 3. in fin. ac Bonac. nu. 22.* quòd hoc ita statutum fuit, quia Diaconus ille negligenter se habuit in fallacem sic ferendo; unde dicunt *Suar. et Bon.* quòd si talis minimè advertisset periculum, in conscientia non teneretur se gerere ut irregularem. Ex hac autem secunda sententia inferunt *Pal. n. 7. Laym. n. 3. Elbel n. 212. et Salm. n. 38.* cum alius, non esse irregularem Clericum, si ipso torneamenta, vel ferarum venationem exercente, mors alicujus contingeret; quia tales actiones non sunt per se inductivæ homicidii, alias nec etiam laicis essent licitæ; excipe nisi in his vel similibus gravem negligentiam ille commiserit pertingentem ad mortale, juxta dicta *n. 383. in fin.*

588. — « 9. Qui alterum mutilat vel occidit, ad necessariam sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelae, non incurrit hanc irregularitatem; quia hic nulla est culpa: ergo nec poena. *M. Leo p. 3. f. 349.* »

Qui alium occidit ob defensionem sui cum moderamine inculpatae tutelae, certum est quòd excusatur ab irregularitate, ut patet ex *c. Significasti 18. §. fin. de Hom. et ex Clem. Si furiosus eod. tit. ubi dicitur: Et idem (id est non incurere irregularitatem) de illo censemus, qui, si mortem aliter vitare non valeat, suum occidit vel mutilat invasorem. Nec obstat Trid. s. 14. c. 7. ubi dicit etiam ei qui occidisset casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet..., jure quodammodo dispensatio debeatur; nam explicant comm. hunc textum DD. intelligi, quando ille moderamen non servasset; ita *Ronc. de Irreg. c. 3. q. 4. Salm. t. 8. n. 58. cum Aoila. Pal. et Barb. ex communi, ac Tourn. t. 2. p. 71. cum Nav. Sayr. Comit. etc. ex Decl. S. C. 1. Oct. 1688.* Procul autem dubio irregularitatem incurrit qui cum culpa gravi moderamen excedit, ut patet ex *Clem. cit. ex c. Si his 6. Dist. 50. vide Ronc. l. c. p. 116.* Hoc tamen casu homicidium reputatur casuale, et ideo Episcopus (si crimen est occultum) bene potest in tali irregularitate dispensare, ut mox infra *n. 395.* Excusatur etiam ab irregularitate qui occidit injustum invasorem alierius innocentis, ut *Suar. D. 46. sect. 3. n. 2 et 3. Ronc. ib. cum Barb. item Less. Con. P. Nav. Bon. Fill., et Cov. ap. Cabass. l. 5. c. 19. n. 24.* qui eis adhæret contra alios, quia irregularitas ex homicidio privato non incurritur nisi cum peccato mortali, ut eruitur ex *c. Ex litteris primo loco de Homic.* Valde autem probabiliter censent *Ronc. l. c. cum Suar. et Salm. c. 8. n. 50.* cum aliis, quòd si quis alterum provocet verbis aut facto, prævidens se facillimè aggrediendum, fit irregularis si postmodum ob sui defensionem aggressorem occidit, quia tunc dat operam rei illicitæ proximè periculosæ; secus verò si non prævidet. Quid autem dicendum, si quis accedendo ad uxorem alterius maritum aggressorem necet?*

Vide dicta *l. 3. n. 398. v. In ordine*, ubi diximus adulterum non excusari ab irregularitate, si præviderit proximum periculum invasionis, quia tunc adulterium est proximè periculosum homicidii: secus, si cautè accesserit, ita ut putaverit periculum esse remotum. Quid si vir, cognito adulterio, occiderit uxorem, an adulter fiat irregularis? Eodem modo distinximus, vide *l. c. in fine.*

589. — Quær. an occidens alterum ob defensionem libertatis, honoris, pudicitiae, vel bonorum temporalium cum moderamine inculpatae tutelae, fiat irregularis? Prima sententia affirmat, et hanc tenent *Laym. 3. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 3. Tourn. t. 2. p. 74. dub. 5. et Spor. de 5. Præc. c. 2. n. 177. cum Nav. Sylo. Arm. Henr. Avil. etc. et probant ex c. Suscepimus de Homic.*, ubi fuit declaratus irregularis quidam Religiosus, qui pro conservandis bonis duos latrones occidit. Probant etiam ratione, quia licet in tali homicidio non adsit peccatum, adest tamen defectus lenitatis, ob quem semper incurritur irregularitas, præterquam in casibus jure expressis, in jure autem tantum excusatur ab irregularitate qui ob conservationem vitæ invasorem occidit, ut habetur in *Clem. Si furiosus de Homic.* ut supra. Secunda verò sententia communior et probabilior negat; et hanc tenent *Suar. D. 46. sect. 2. art. 4. (qui vocat communem), Less. l. 2. c. 9. n. 73. Pal. D. 6. p. 15. §. 8. n. 7. Fill. tr. 20. c. 1. q. 6. n. 146. Bon. D. 7. q. 4. p. 6. n. 10. Con. D. 18. p. 9. n. 88. Holzm. t. 1. p. 294. n. 583. Elbel p. 459. n. 195. Ronc. c. 3. q. 4. cum Barb. et Salm. de Cens. c. 8. n. 56. cum Sayr. Villal. Diana, et Corn.* Et probatur 1. ex *c. Quiate. Dist. 50.* ubi, cum quidam Episcopus captus à Saracenis aliquos occiderit, ut suam libertatem defenderet, Urban. II ita ei respondit: « Sed quoniam non tam sponte id fecisse cognosceris, canonicè nullo modo judicaris. » Item ex *c. Interfecisti*, ubi excusatur ab irregularitate qui et se, et sua defendens, alium occidit; illa autem conjunctio *Et vim habet disjunctionis*, id est, si se, vel sua defenderet, aliàs qui se, et non sua defenderet, irregularis fieret; item frustra Pontifex addidisset *illud sua*, si tantum ob sui defensionem vitaretur irregularitas. Præterea, id fortius probatur ex *Dilecto 6. de Sent. exc.* ubi, cum quidam dominus temporalis violenter invasisset bona cujusdam Decani, hic supposuit interdicto totam terram illius. Hinc cum dubium factum fuerit an bene egisset, respondit Pontifex: « Cum omnes leges omniaque jura vim vi repellere, cunctisque se defensare permittant, licuit utique ipsi Decano (si prædictus Ballivus eum bonis suis mundanis injuriosè expoliare præsumperit) contra illius violentiam se defendere. Et quoniam adversus ejus nimiam potentiam sufficiens temporalis defensio sibi forte non aderat, potuit se etiam spiritualiter, gladio utendo ecclesiastico, defensare. » Luculenter igitur hic Pontifex declarat, licitè potuisse Decanum illum vi temporali sive armis tueri bona sua contra violentiam Ballivi, dicendo unicuique permissum esse vim vi repellere. Probatur 2. ratione, quia talis irregularitas non incur-